

pärast mõneda tupest tõmmanud, et üks suur osa Turgiriigis asuwaid ristlasi Turklaste raske raudpiitsa all ohkis. Waata imet! — kaks kuulust ristlase riiki Euroopas — Prantsus ja Inglane — läksid Turgile abiks!

Kui mitu tuhat neist, kes lahingi pääwa hommikul loidu piirel päikese tõusu lahelt olid teretanud, ei pidand öhtul päikese weeru mite enam nägema. — Aga kui palju teisi tuhandeid hoigas murul maas oma were sees, mõnel kääd ja jalad suurtüki kuulidest puruks murrtud, ehk küllest ära katketud, teisi hulga-kaupa mitmes ja mitmes kohas rohkest werisi haawasi wahwa töö mälestuseks kandes — ja enamiste kõik abita ja troostita, kange walu ja janu piinas, kus kedagi ei olnud, kes nende kuiwaks põlenud keeled weepiisaga oleks karastanud, weel vähäm enam halastust neile näitnud. Siiski nägi üks silm öö-pimedusel nende häda, ja kuulis üks kõrw nende kaebamise ohkamisi, laskis heldest öhtu wilu ja kaste niiskust karastuseks nende peale aurada, mis mõnele ehk silmapilguks und filmile ja minestust walu kustutuseks sünnitas.

Ehk kül wiimaks, kui öö-pime werist mäsämist lõpetanud, waenlased lahingi wäljale jäiwad ja Wene-wägi nende eest taganes, siiski ei tohtind nemad enda wõitu mingiks arvata, kui oma surnuwirnade peale waatasid, ehk sõda tööle kõlwatumaks tehtud haawatud wendade tuhandete peale silmad tõsisid, kes igalt poolt abi palusid ja kus igaskohas aitajaid käsi puudus. Nemad tunnistasid iljemine ise, et Alma lahingi

gis ligi üheksa tuhat meest raskest haawatud ja kahewõrra rohkem surma sängi langenud; sest kolmkümmend tuhat meest oli se ainuke pääw nende sõawatäge kahandanud. — Ei tohi ka mite Wene wää kahju siin pisukeseks arvata, kui meeletuletame, kuida palju perekam waenlane kahelt poolt meie wahwa sõawäe peale rõhus, rohke wää hulgaga maa, ja suurtüki kuulidega ja tulepombidega mere poolt. Umbarwates oli ligi kahewõrra waenlasi rohkem kui meie wäge Alma lahingis mäsämast!

Weel kaks pääwa pärast lahingid, kirjutas üks mees, kes lugu oma silmaga näinud, leiti — surnuid koka kogudes — palju haawatud inimesi elusalt surnute hulgast, ja püüti neile hädalistele — küsimata kas sõber ehk waenlane? — armu ja abi näidata, niipikalt kui jõud ulatas. — Ühte ainukeset kalmu mateti tuhat-kaksikada-kolmkümmend surnud. Täägo nimetamata teised weikemad, mis ehk aga sadade ja tosinate kaupa surnuid oma rüppe sängitasid.

Õnnelikuks tuleb rahulist puhkajate põlwe põrmu wilus, emalikus kaisus nende wasta kiita, kes raskest haawatud pääwa ja kaks ilma obita walu, nälja ja janu piinal werisel murul hoigasid, enne kui peast-jaid leidsid. Enamist kõik raskest haawatud sõdamehed waenlaste wääst wiidi laewade peale, mis neid üle mere Turgi maale wedasid, kus nende laatsaretid olid. Aga enne kui laewad senna jõudsid, lõpetasid palju haawatude hulgast juba merel oma waewa; teistel läksid haawad palawoga hukka, enne